



Žrtve boja za oblast

2. del

Ivo Žajdela

Ljudje med drugo svetovno vojno niso nič vedeli, da se za »bojem proti okupatorju« in za »svobodo« skriva komunistična revolucija oz. vse to, kar ta pomeni – in »zahteva«. »Zahtevala« pa je zelo veliko. Med drugim žrtve.

Nemci so maja 1944 požigali vasi v jugovzhodnem delu Brkinov in južno od Jelšan, na današnji hrvaški strani, zaradi partizanskih »akcij«. Partizani so napadali nemška vozila na prometnicah in minirali železniško progo proti Reki. Propartizanska propaganda je te in vse druge akcije proti okupatorju prikazovala kot »boj proti okupatorju« oziroma »narodnoosvobodilni boj«. V povojni publicistiki in večinoma še danes prikazujejo predvsem posledice

tega oz. takšnega »boja proti okupatorju«. Te so bile različne: okupator je streljal t. i. talce (v resnici so bile to »žrtve« povračilnih ukrepov), aretiral je domačine in jih vozil v internacijo ter požigal vasi.

Revolucija in »žrtve« Propartizanski pisci oz. ustvarjalci mita o »NOB« pišejo o teh dogodkih vedno ločeno od povodov zanje. Skoraj nikoli nihče od njih ne napiše nič o tem, zakaj je okupator streljal »talce«, zakaj je vozil »nedolžne« ljudi

v internacijo in zakaj je požigal domove »nedolžnim« ljudem. Seveda je v veliki večini šlo za nedolžne ljudi. Nekdo, ki je podpiral partizane (jim dajal zavetje ali hrano), ni nič vedel, za kaj v resnici gre. Vedel je le toliko, kot so mu to s propagando govorili partizani, da se torej borijo proti okupatorju in za svobodo.

Ljudje seveda niso nič vedeli, da se za tem »bojem proti okupatorju« in za »svobodo« skriva komunistična revolucija oz. vse to, kar ta pomeni – in »zahteva«.

»Zahtevala« pa je zelo veliko. Med drugim žrtve. Pravzaprav so bile žrtve eno glavnih gonil komunistične revolucije. Čim več jih je bilo, čim bolj so ljudje trpeli, bolj se je komunistična revolucija (in z njo njeni vojaški nosilci partizani) legitimirala oz. se je navzven »upravičevala«. Preprosti ljudje so verjeli lažnivi »logiki«, ki je poudarjala le »boj proti okupatorju« oziroma »narodnoosvobodilni boj«, niti pomislili pa niso, da je lahko nekdo (komunisti) tako pokvarjen, da trpljenje ljudi in

»žrtve« izkorišča za neizmerno umazan projekt komunistične revolucije.

Levičarska slepila V Evropi so komunisti okupacijo zloračili za komunistično revolucijo le v Jugoslaviji in v Grčiji (tu šele od leta 1944 naprej). Povsod drugod po okupiranih evropskih državah so se komunisti potuhnili, predvsem zato, ker so bili prešibki ali pa so jih vodili etično bolj zgrajeni ljudje, ki zaradi svojih sebičnih ciljev niso izpostavljali nedolžnih ljudi okupatorjevim povračilnim ukrepom.

Slovenski (jugoslovanski) »narodnoosvobodilni boj« temelji na mnogih lažeh.

Del teh laži so levičarska slepila (včasih jim rečemo tudi »pobožne želje«).

Nenaravna zaveznika Poleg omenjenih laži je tu še velika laž, da so bili jugoslovanski partizani del zavezniške protihitlerjevske koalicije. Formalno so to sicer bili, toda kako je bilo v resnici? O tem današnji povprečni Slovenec ne ve tako rekoč nič. Ko sta Tito in Kardelj razmeroma hitro spoznala, da lahko dobivata orožje, opremo in celo hrano od zahodnih zaveznikov (predvsem Angležev), ti pa zato od njiju pričakujejo »boj proti okupatorju« (večinoma v

obliki diverzij na prometnicah), sta to seveda takoj izrabila. Komunisti so precej nenadejano dobili nenaravnega zaveznika, to so bili pred tem toliko opsovani angleški imperialisti.

Sicer pa ti »imperialisti« komunistov niso rešili le med drugo svetovno vojno, ampak tudi po njej. To je pomembna zgodba, ki je tu ne morem prikazovati naprej.

Požigi in umori V prejšnji številki Demokracije sem pisal o tem, kako so se Nemci konec aprila 1944 zaradi tipičnih partizanskih akcij (opisanih zgoraj) kruto znesli nad okoliškim prebivalstvom. Najprej na hrvaški strani, najbolj v vasi Lipa, potem pa še na slovenski strani, v jugovzhodnem delu Brkinov. Zaradi hrvaške Brigade Vladimir Gortan so Nemci požgali šest brkinskih vasi: Pregarje, Gabrk, Zajelšje, Tominje, Starod in Podbeže.

Povračilni ukrep okupatorja Uničenje Lipe je bilo kot vedno med drugo svetovno vojno in komunistično revolucijo povračilni ukrep okupatorja. Tudi tu so streljali t. i. talce (žrtve povračilnih ukrepov), vozili civiliste v internacijo ter požigali hiše in vasi. Tako kot v nešteto drugih krajih v Sloveniji, na Hrvaškem in drugod po Jugoslaviji:

vedno so to počeli zaradi prejšnjih partizanskih »akcij«. S temi nasilnimi ukrepi so se maščevali za svoje žrtve, hkrati pa so hoteli z njimi prestrašiti civiliste, da ne bi več podpirali partizanov. Največje žrtve so bili seveda civilisti, saj so bili žrtve obeh strani: okupator se je znašal nad njimi, hkrati pa so tudi komunisti svojo revolucijo gradili na žrtvah. Ti so žrtve navzven sicer obžalovali in jih povzdigovali, v resnici pa so skrbeli, da jih je bilo čim več, saj so navzven, s propagando, svoje gibanje utemeljevali z njimi.

Operacija Braunschweig Zločin v Lipi pri Jelšanah, blizu današnje slovensko-hrvaške meje, se je zgodil v času ofenzivne operacije Braunschweig, ki se je začela 25. aprila in končala sredi maja 1944. Požganih je bilo 87 hiš, 85 gospodarskih stavb in šola, umorjenih pa 280 ljudi. Takrat so požigali tudi v drugih vaseh južno od Ilirske Bistrice. Operacijo je načrtoval nemški general Ludwig Kübler, glavni

vojni poveljnik Operativne cone Jadransko primorje in kasneje 97. korpusa. Vodil jo je polkovnik Carl Schulze.

Dva vzroka za Lipo Opravi ti imamo z dvema vzrokoma. Prvi se tiče operacije Braunschweig, drugi pa zločina v Lipi. Operacijo Braunschweig so Nemci organizirali zato, ker so se partizani po italijanski kapitulaciji zelo namnožili in bili tudi dobro oboroženi. Pogosto so napadali Nemce in jim od 1. januarja do sredine februarja 1944, kot je takrat zapisal general Kübler, prizadejali smrt 503 vojakov, med njimi treh visokih častnikov. Podatek se verjetno nanaša na celotno Operativno cono Jadransko primorje, vendar so imeli veliko mrtvih prav na območju med Reko in Ilirsko Bistrico. V poročilu partizanskega štaba za Istro naj bi bilo samo 28. aprila v akciji 1. istrske brigade Vladimir Gortan na cesti Trst-Reka ubitih in ranjenih okoli 80 vojakov. ▶



Fotografiranje zločina v Lipi



Uničenje Lipe



Najprej umori potem požig.



Plenjenje živine

► Kolektivno kaznovanje vasi

Kübler je še navedel, da je bilo v omenjenem času v začetku leta 1944 še 181 napadov proti Wehrmachtu, 125 atentatov na železnici, razstreljenih je bilo 22 železniških in cestnih mostov, 27 večjih sabotaž na električnih in telefonskih linijah ter uničenih ali močno poškodovanih 68 motornih vozil. Zaradi tega je proti partizanom napovedal boj »oko za oko, zob za zob« in odredil »deset zapovedi« za boj proti partizanom. Sedma se je glasila: »Potrebno je uporabiti največjo ostrino v postopkih

proti banditom in tistim, ki jim pomagajo. Zajete bandite naj se ustrelji ali obesijo. Tisti, ki prostovoljno pomagajo partizanom, tako da jim dajejo zavetje ali jih preskrbujejo s hrano, prikrivajo njihova zaklonišča ali vsako drugo vrsto dejavnosti v njihovo korist, si zaslužijo smrt in morajo biti ustreljeni.« Omenil je tudi kolektivno kaznovanje vasi v primerih, ko »množica vaščanov zavestno pomaga bandam«.

Ni bilo ne mleka ne moških

Ob predhodnih napadih na železniško progo in glavno cestno

povezavo Trst–Reka so se partizani najpogosteje umikali na območje vasi Lipe. Nemci so zato menili, da je v tej vasi center partizanstva. V bližnji vasi Rupa je bila vojašnica s stalno posadko. Lipljani so jim morali hoditi čistiti dvorišče, morali pa bi jim tudi nositi mleko, ki pa ga niso, saj so vsega znosili partizanom. Spomladi 1944 je okupator opazili tudi, da je v vasi vedno manj mladih moških, saj so se ti pridružili partizanom. Vsa vas je sodelovala s partizani, le en obrtnik z njimi ni hotel sodelovati. Zato so

partizani nanj izvedli atentat, ki pa ni uspel, obrtnik se je zatekel v Rupo, potem pa v Trst.

Najostrejši postopki maščevanja

Z napadi na železnico in cesto Trst–Reka okupator ni mogel nemoteno preskrbovati svojih enot v vojašnicah na širšem območju Reke. Zaradi vsega tega je general Kübler ukazal, da v boju proti partizanom uporabijo najostrejše postopke maščevanja proti vsem, ki jim pomagajo, pa tudi, da se kolektivno kaznujejo vasi, ki pomagajo bandam.

Nadaljevanje prihodnjič



Iz kraja dvojnega zločina (partizanskega in okupatorskega) so po vojni komunisti hoteli narediti spomenik.

